

leven; naar wat man en vrouw van het huwelijk maken en hoe zij het huwelijk opvatten.

Het Rijksmuseum bezit van Hals een levensgroot portret ten voeten uit van Hals en zijn vrouw in de eerste huwelijksjaren, zittend onder een boom op hun (gefingeerd) landgoed (zie Elsevier's Sept. blz. XXXIII). Het Münchensche museum bezit van Rubens, zijn slechts drie jaar ouderen tijdgenoot, een gelijkelijk gecomponeerd, eveneens levensgroot portret van Rubens en zijn jonge vrouw, óók onder een boom op hun (echt) landgoed.

De stukken moeten van ongeveer denzelfden tijd zijn, maar Hals zal in de voorstelling Rubens hebben gecopiëerd en niet andersom. Hals had te weinig phantasie an und für sich, en bovendien te weinig c o m p o s i t i e -phantasie, om in zulk een compositie origineel te kunnen zijn. Rubens daarentegen was zoo vol phantasie, dat zijn groote roem daar zelfs hoofdzakelijk op berust. Bovendien gaf Rubens zijn werkelijk bestaand landgoed, terwijl Hals den Markies van Carabas speelde, en op zulk een idee komt men alleen door een voorbeeld van een werkelijk landheer. „Goed voorgaan doet goed volgen,” zegt het spreekwoord. Maar Hals, die zoo gemakkelijk volgen had, is niet goed gevolgd. Hij is slecht gevolgd. Geeft Rubens twee menschen, die vol plechtigen ernst en met van liefde vol gemoed het huwelijk leven, en zullen leven, Hals geeft twee menschen in onverschillig-nonchalante houding en met zinnelijke, levenslustige koppen, (wat op zich zelf nog niets zegt; maar) waar het banale er dik op ligt. Dit stuk teekent Hals; maar met een Kaïn's teeken. Hier is de geheele Hals binnenstbuiten gekeerd, de geheele Hals met zijn geheele gemoedsleegte. En de onbewuste erkenning van die leegte verraadt zich in de ophemeling en bejubeling in den treure van Hals' t e c h n i e k (die geen kunstfactor is, maar een handwerkskwaliteit).

Hals, de maker van het fel-karakteristieke portret, kan niet o n v e r s c h i l l i g hebben gestaan tegenover zijn medemenschen, want scherper dan een ander moest hij, om elk het zijne met volle maat te geven, het v e r s c h i l tusschen den eenen en den anderen opmerken. Maar van „niet-onverschillig” naar „gevoelig” is een groote stap, een stap van zeven mijl. Hals was t e s t r i j d b a a r om gevoelig te kunnen zijn.

Hals had een k o s m i s c h e belangstelling in zijn medemenschen, maar die sluit gemoeds-onbewogenheid niet uit. Hals had gevoel voor de u i t e r l i j k e v e r s c h i j n i n g, (de uiterlijke vertolking van de innerlijke verschijning), niet voor het innerlijke zelf. Maar dat gevoel voor den uiterlijken mensch had hij dan ook in ongeëvenaarde mate. Men ziet dat aan dingen, die aan het leekenoog ontsnappen (en niet alleen aan het leekenoog, getuige de soms verkeerde officieele toeschrijving, waarop later terug is gekomen) en die zijn signatuur zijn. Men ziet het wel het sterkst aan de inplanting der haren, zooals de haren